

Název: **Vývoj a interpretace zámeckého parku v Lednici**

Typ výstupu: N_{map} - Soubor specializovaných map s odborným obsahem

Autor: Ing. Přemysl Krejčířík, Ph.D.

Kontakt: Zahradnická fakulta Mendelovy univerzity v Brně

Valtická 337, 691 44 Lednice

e-mail: krejcirik@zf.mendelu.cz,

tel.: +420 519 367 275

Výstup vznikl na základě podpory při řešení projektu DF11P01OVV019 – Metody a nástroje krajinářské architektury pro rozvoj území, který naplňuje tematickou prioritu TP 1.4 Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity, financovaného Ministerstvem kultury ČR.

1. Cíl výsledku, naplnění plánovaného výsledku (specifikace odlišnosti)

Cílem výsledku je soubor specializovaných map s odborným obsahem (N_{map}) shrnující na klíčových dispozicích historických map vývoj zámeckého parku v Lednici. Jednotlivé mapy jsou popsány a je na nich upozorněno na nejvýznamnější objekty či změny, které jsou pro daný plán významné. Interpretace je shrnuta na vývoji jednotlivých kompozičních úseků. V konečném výsledku je soubor map převeden do jednotného měřítka a srovnán vedle sebe na schématu shrnující vývoj zámeckého parku v celém vývoji od roku 1647-1994.

2. Vlastní popis výsledku,

Problematika

Zámecký park v Lednici prošel vývojem od zahrad manýristických, které jsou zachyceny na první mapě z roku 1647, přes úpravy ve slohu barokním (z roku 1789), postupně upravované do klasicistní podoby z roku 1799. Zásadní předěl byl v roce 1805, kdy byly dosud formální úpravy převedeny do podoby anglické krajinářské školy. Mapa z roku 1863 zachycuje park se třemi výraznými osami, které překrývají ještě zřetelné pozůstatky klasicistní hvězdy v části Hubertka. První letecký snímek z roku 1938 zachycuje poprvé reálný stav území s jasně viditelnými zbytky cest na Hubertce. Na mapě z roku 1957 je zachycen stav porostů s rozlišením jehličnatých a listnatých skupin stromů. Na leteckém snímku z roku 1994 je zachycen opět reálný stav porostů, ale vzhledem k pokročilému stavu vegetace v části Hubertka není vidět pozůstatky cestní sítě jako na fotografii z roku 1938.

Tyto plány zachycují zlomová období o zámeckém parku, jeho proměnách mezi jednotlivými slohovými obdobími. Historických plánů je více, ale výše uvedený výběr představuje zásadní přelomy ve změně dispozice. Pro prezentaci a edukaci je abstrahované představení jednotlivých slohových fází vývoje parku velmi názorné. Pro popis map je voleno červené písmo, které je nejlépe čitelné a zároveň dostatečně kontrastní.

Mapy č. 1

Datace: 1647(-1688) datace není na plánu uvedena

Slohové období: manýrismus

Uloženo v: MZA v Brně fond Mikulov F18 14

Popis: mapa zachycuje nejstarší dispoziční vyobrazení zámeckého parku a širšího území. Na zámek (1) navazuje na východě rozsáhlý broderiový parter (3) před oranžérií. Na severu přiléhá k zámku formální zahrada se šesti polí a zahloubeným parterem (2). Osa zahrady pokračuje přes lesní porost a je prvním znázorněním hlavní kompoziční osy (4), na které bude v roce 1799 postaven Minaret. Vodní zahrada s centrálním ostrovem (5) je tvořena kanály a je osově navázána na zahradu pod zámkem. Další zahradní úprava - struktura šesti a jednoho pole (6) je jižně od broderiového parteru (2). Alej z Valtic (7) je znázorněna jako 4-řadá. V území dnešního parku jsou zachyceny dvě stavby Vodárna u řeky Dyje (8) a lesovna (9). Řeka Dyje zachycena ještě před regulací spojenou s pozdějšími krajinářskými úpravami kolem roku 1800. Lednické louky mají dispozici přibližně odpovídající současné rozloze. Masív lesa je mezi Podivínem (12) a Lednicí výrazně větší než na pozdějších mapách.

Mapy č.2

Datace: 1789

Slohové období: barok

Uloženo v: HALW, Inv. č.436

Popis: Karl Rudzinsky zachytil situaci v roce 1789 s pozdějšími kresbami tužkou do původního plánu. Budovy -zámek (1), hospodářský dvůr (2) a jízdárny (3). Zahradní úpravy severně od zámku byly přebudovány z formální dispozice šesti polí na klasicistní úpravu se zvětšením zálivu v řece Dyji (16). Broderiový parter východně od zámku byl přeměněn pravděpodobně na ranžirung kbelíkových rostlin (4) před oranžérií. Zámkem prochází osa, kde bude za deset let postaven Minaret (5). Porost lesa byl vykácen a mezi zámeckou zahradou a průsekem v lese je louka (6). Vodní zahrada (7) je obklopena spleť cestiček se zahradními úpravami krajinářského charakteru tzv. "přírodičky" (8). Lednická hvězda (9) s osmi rameny má tužkou dokreslený záměr (13) vytvoření systému cest, který je později zachycen na mapě z roku 1799. V mapě je zachyceno několik ramen řeky Dyje (12), které byly postupně zasypávány, ale jejich pozůstatky jsou v parku vidět dodnes. Mezi zámkem a Valtickou alejí (11) je struktura zahrad uvedených již na mapě č. 1, ale dispozice je celkově přepracována do formální úpravy. Lednické louky (14) jsou již začleněny do parku a vymezeny vodním kanálem. Jako pohledový cíl jedné z os Lednické hvězdy, je na ose postaven Gotický dům(15). Podivínská cesta (17) byla lemována alejí. Meandr řeky Dyje (18) na kterém bude později vystaven Janohrad je již pohledově zapojen do kompozice jedné z os Lednické hvězdy.

Mapy č. 3

Datace: 1799

Slohové období: klasicismus

Uloženo v: Sběrka státního zámku v Lednici

Popis: Budovy -zámek (1), hospodářský dvůr (2) a jízdárny (3) jsou oproti předchozí mapě z roku 1789 více osázeny stromořadími. Zahradní úpravy severně od zámku jsou beze změny (16). Východní zahrada byla doplněna o kašny a ranžirungem kbelíkových rostlin (4) před oranžérií. Zámkem prochází osa již s Minaretem (5) a cestami lemovanými alejemi v celkové geometrické úpravě. Porost lesa byl vykácen i ze severní strany až ke břehu Černé Dyje. Mezi zámeckou zahradou a průsekem v lese je louka (6). Vodní zahrada (7) je obklopena spleť cestiček se zahradními úpravami krajinářského charakteru tzv. "přírodičky" (8). Lednická hvězda (9) s osmi rameny již zrealizovaný záměr (13) vytvoření systému cest, který byl zachycen na mapě z roku 1789. Nová struktura sítě průseků je poprvé založena i v území mezi zámkem a Minaretem. Mezi zámkem a Valtickou alejí (12) je rozšířena a dopracována struktura zahrad včetně Labutího bazénu a doplnění staveb Čínské pavilonu (19). Lednické louky (14) jsou již začleněny do parku a vymezeny vodním kanálem s doprovodným pásem stromů. Jako pohledový cíl jedné z os Lednické hvězdy, je na ose postaven gotický dům (15). Podivínská cesta (17) je přetrasována a rozšířena. Meandr řeky Dyje (18) na kterém bude později vystaven Janohrad je již pohledově zapojen do kompozice jedné z os Lednické hvězdy a oproti předchozí úpravě je osa prodloužena. Do parku byly doplněny stavby čínský pavilon (19), grotta (20) a zborcený portál (21).

Mapy č.4

Datace: 1805, plán nedatován nesignován

Slohové období: anglická krajinářská zahrada

Uloženo v: MZA v Brně, F 115, Inv. č. 4281

Popis: předpokládáme, že plán namaloval Bernard Petri asi v roce 1805. Krajinářská zahrada měla kompletně přeměnit podobu parku. Budovy - zámek (1), jízdárny (2) jsou dispozičně stejné oproti předchozí etapě. Oranžerie (3) byla doplněna o chrám múz (5). Zámecký rybník, měl být přebudován, ale přeměna nebyla tolik radikální, navržené lázně (4) byly postaveny. Byla zachována grotta(6) z předchozí úpravy. Minaret byl podle původního návrhu na ostrově a byl doplněn o čtyři doprovodné stavby (7) a přístaviště (16). Zachován byl i zřícený portál (8), čínský pavilon (9), hájovna (11), gotický dům (14). Nově byl doplněn akvadukt(10), bludiště (12), pavilon (13) jehož podobu neznáme a další pavilon (15) zvaný jako Dianin.

Mapy č. 5

Datace: 1824

Slohové období: anglická krajinářská zahrada

Uloženo v: [Ústřední archiv zeměměřictví a katastru](#) v Praze, indikační skica Lednice

Popis: První plán zachycující reálnou podobu území od císařských zeměměřičů. Z dispozice je zřetelné, co bylo z návrhu Bernarda Petriho zrealizováno. Zámek (1), jízdárny i hospodářský dvůr jsou dispozičně stejné s plánem 1789. Vodárna (2) je na mapách zachycena na plánu z 1647 a most až 1789, na rozdíl od tohoto plánu jsou zde zachyceny dva další mosty (9). Čínský pavilon (3) je zasazen do bylinných záhonů. Klasicistní úprava předešlé slohové etapy je potlačena, ale její stopy zůstávají na louce Hubertce (4) dodnes. Mezi Huberkou a severním břehem byly tři mosty, které se dodnes nedochovaly. Minaret (5) není na ostrově a i doprovodné stavby byly zrušeny. Růžový rybník (7) byl přebudován, ale ostrov, alespoň v západní části má tvarosloví z manýristické úpravy - kruh doplněný násypem v západním směru. Před oranžérií se formální úprava pravidelných řad letněných rostlin proměnila v neformálnější rozmístění v trojsponu. Za dnešní turbínou je zbytek mrtvého ramene (10), dnes zasypaného. Zámecký rybník byl rozšířen do dnešní podoby (11) až na počet ostrovů, které postupně zanikaly (14), (15) nebo byly spojovány dohromady (16). Cesta od Valtic byla anglikanizována (12), zůstává formální struktura údajné kuchyňské či botanické zahrady (13). Do parku byly doplněny stavby groty rozšiřující programovou náplň akvaduktu (17) a chrám Slunce byl zrušen a nedaleko od něj byl postaven ovčín (18).

Mapy č.6

Datace: 1863

Slohové období: anglická krajinářská zahrada

Uloženo v: HALW, Inv. č. 227

Popis: Zlomová mapa, kdy je stará klasicistní úprava (v mapě modře a číslem 17), která přežila i první krajinářskou vlnu úprav Bernarda Petriho překryta novou kompozicí tří hlavních os a průhledu na čínský pavilon (13) vycházejících z čestného nádvoří zámku (nová kompozice je vyznačena žlutě). Součástí pohledů byl i Obelisk jako pohledový cíl v aleji vedoucí do Přítluk (7). Na dispozici rybníka jsou ještě zachyceny ostrovy, které postupně zanikaly (1), (2) nebo byly spojovány (3). Na mapě zachycen mosty byly také postupně rušeny (4), (6). Minaret (5) má kolem pískovanou plochu s kruhovým záhonem. Růžový ostrov na stejnojmenném rybníce měl okružní cestu a pavilon. Před skleníkem (9) je neformální úprava s kašnou. Před zámkem v jižním směru bývalo náměstí s pítkem (10). Kuchyňská zahrada s klasicistní dispozicí cest (11). Spojnice mezi alejí (12) do Valtic a zámkem byla anglikanizována, ale úprava do tzv. Anglické cesty nebyla ještě dokončena. Čínský pavilon byl doplněn o přístaviště (13). Akvadukt je zakryt vegetací (14). Poprvé se na mapě objevuje ovčín (16) a čínský most (18).

Mapy č.7

Datace: 1938-1799

Slohové období: anglická krajinářská zahrada/klasicistní úpravy

Uloženo v: Vojenský topografický ústav, Dobruška, e.č.1562

Popis: Letecký snímek z roku 1938 je překryt plánem z roku 1789. Výsledná dispozice překrytí prokazuje reálnost dispozice z roku 1789 a její stopy na louce Hubertce.

Mapy č.8

Datace: 1957

Slohové období: anglická krajinářská zahrada

Uloženo v: Archiv autora, vypracoval Z. Kozák

Popis: mapa zachycuje stav parku k roku 1957, cenné je rozdělení dřevin na jehličnaté a listnaté. Pro zorientování jsou označeny hlavní stavby v objektu zámek (1), minaret (2), Maurská vodárna s mostem přes řeku (3). V porostu před jízdárnami je zachycena dispozice před úpravami v 60-tých letech. Parter (5) má ještě kolem Benátské kašny stromy a osa Benátská kašna-skleník není předělena kruhovým záhonem. Arizona má ještě cestní síť (6), která byla později zrušena. Na Růžovém rybníce je pavilonek (7) a na protějším břehu je zachycen vodní chrlič v podobě psa.

Mapy č.9

Datace: 1994

Slohové období: anglická krajinářská zahrada

Uloženo v: Argus Geo Systém s.r.o., Hradec Králové

Popis: letecký snímek zachycuje stav parku k roku 1994. Pro zorientování jsou označeny hlavní stavby v objektu zámek (1), vodárna s mostem přes řeku (2), minaret (3). V porostu na louce Hubertce je zachována dodnes struktura klasicistní zahrady (4) díky jírovcům a zbytkům cestní sítě. Ovčárna (5) je dnes zachována pouze jako kamenný základ se zdívkou podsady. Akvadukt (6) je zakonzervován. Na Růžovém rybníce je pavilonek (7) a schody do rybníka v místě bývalých lázní mají podobu z novogotické přestavby. V prostoru bývalé kuchyňské zahrady (8) je dnes pouze trávník.

Analytické mapy

Mapy č.10

Kompoziční oddělení I. vletech 1647-1904

Popis: Zahrady vznikaly nejprve v okolí zámku, později byla upravena spojnice mezi zámkem a alejí do Valtic. První zahrada byla v prostoru mezi zámkem a Zámeckou Dyjí. Parter, který je na mapě z let 1647-88, před oranžérií byl parter později znovu založen. V letech 1723-1882 zde stála Slovácká ulice. Nejvýznamnější zásah bylo zbourání Slovácké ulice a založení historizující zahrady a tzv. Arizony po roce 1882. Parter byl realizován podle plánu Michelliho (1904 publikovaný 1910), ale již v průběhu realizace, a zvláště po roce 1945, byl významně zjednodušen. Také zásahy v 70-tých letech byly na parteru provedeny významné změny.

Mapy č.11

Kompoziční oddělení II. v letech 1647-1799

Popis: Druhé kompoziční oddělení je opět poprvé znázorněna na mapě z období 1647-88, kdy je v lesním porostu zřetelný průsek, který leží na ose zámku, která vychází z aleje vedoucí z Valtic. Lesní porost zasahuje až k Zámecké Dyji. Na mapě parku z roku 1789 je Zámecká Dyje rozšířena o záliv (č.16) v šíři pravidelné zahrady navazující na čestný dvůr zámku. Na řeku navazuje velká vrchnostenská louka (č.6) s průsekem (č.5) v lesním porostu. V roce 1799 je již zakreslen minaret se dvěma alejemi, první kolmo nasedá na cestu do Přítluk, druhá alej vede podivínský břeh Dyje a dále přes řeku se kříží s osou mezi Slunečním chrámem a zříceným portálem. V polovině vzdálenosti mezi zámkem a minaretem je zaznačen Labutí rybník (č.12). Kolem v porostu je systém průseků, vytvářející čtyři výseče. V jedné z výsečí je označen Čínský pavilon (č.19), který přetrval i do následující úpravy po roce 1805 . Řeka teče mezi Labutím rybníkem a minaretem. Cesta do Přítluk vede přes tři ramena, která vytváří ostrovy. Na jednom z ostrovů je vysázen dvojitý rondel ze stromů kolem solitéry v centru (č.17).

Mapy č.12

Kompoziční oddělení III. v letech 1789-1938

Popis: V třetím oddělení byla zřejmě založena nejprve obora. Na mapě z období 1647-88 je lesní porost v tomto prostoru zatím nečleněn. První písemná zmínka o Lednické hvězdě (Eisgruber Stern) z roku 1692. Grafické znázornění je na plánu Karla Rudzinského z roku 1789. Hvězda má 8 ramen směřujících na významné pohledové dominanty. Již v tomto plánu je grafitem zakreslena budoucí klasicistní kompozice rozšiřující základní hvězdicí průseků v porostu o další cesty vytvářející osmiúhelník a další prstenec klikatých cestiček spojující architektonicky pojednaná místa v prostoru jednotlivých výsečí osmiúhelníku. Na plánu Ignatze Holleho je formální čestní síť rozšířena. Hlavní průseky směřující z jihu na sever a z východu na západ jsou podpořeny alejemi. Na sever od Slunečního chrámu se opakuje obrazec kosočtverce, z prostoru dnešního Růžového rybníka. Prostor označený na mapách z let 1789-1799 je pod číslem 14 - vrchnostenská louka s roztroušenými solitérními stromy. Od porostu s Hvězdou je oddělena příkopem, který se částečně zachoval dodnes stejně jako pozůstatky čestní sítě a bazénů.

S nástupem Jana Josefa I. na knížecí stolec v roce 1805 znamenal i novou etapu ve vývoji parku a později celé okolní krajiny. Krajinářský park byl založen na území, které krátce před tím údajně vysoudili Lichtensteinové na obci. Vznikl park, který přebíral z předchozí formální

zahrady stavby - minaret, akvadukt, Čínský pavilon, Dianin chrám a Sluneční chrám, který byl zbořen v roce 1838, ale ani v návrhu z roku 1805 ani na mapě z roku 1824 již znázorněn není. Pravidelná zahrada na Hubertce byla začleněna do nové koncepce úprav. Základní osy byly respektovány, ale ostatní dostalo přírodní charakter. Významný je plán z roku 1863, který

vedle staré kompozice Hvězdy znázorňuje novou kompozici s nově otevřeným průhledem na věž kostela v Podivíne. Průhled je znázorněn i na Hummitschově ilustraci z roku 1840, další dva pohledové cíle obrázku jsou minaret ve středu a obelisk nalevo od ně. Znamená to, že do systému alejí z klasicistní kompozice je vložena nová osa vedoucí na věž kostela v Podivíne. Stará kompozice zůstává tolerována a je přirozeným vývojem potlačena. Na mapě z roku 1824 se poprvé objevuje seník Ovčárna. Po přenesení aktivit do prostoru kolem nově vytvořeného rybníka je Hubertka opomíjena a neobjevuje se ani na některých mapách (1859) nebo není zakreslena celá (1863). Byla zřejmě i nadále využívána jako obora, protože je na mapách vyznačen plot.

Mapa z roku 1910 zřejmě neodpovídá realitě. Letecký snímek z roku 1938 nám přináší reálný stav porostů a také zřetelné zbytky předešlé kompozice.

Mapy č.13

Schématický vývoj dispozice zámeckého parku 1647-1994

Zámecký park v Lednici prošel vývojem od zahrad manýristických, které jsou zachyceny na první mapě z roku 1647, přes úpravy ve slohu barokním (z roku 1789), postupně upravované do klasicistní podoby z roku 1799. Zásadní předěl byl v roce 1805, kdy byly dosud formální úpravy převedeny do podoby anglické krajinářské školy. Mapa z roku 1863 zachycuje park se třemi výraznými osami, které překrývají ještě zřetelné pozůstatky klasicistní hvězdy v části Hubertka. První letecký snímek z roku 1938 zachycuje poprvé reálný stav území s jasně viditelnými zbytky cest na Hubertce. Na mapě z roku 1957 je zachycen stav porostů s rozlišením jehličnatých a listnatých skupin stromů. Na leteckém snímku z roku 1994 je zachycen opět reálný stav porostů.

Popis metody

Jednotlivé historické plány byly převedeny do jednotného měřítka a zorientovány stejným směrem (až na plán z roku 1957 z důvodu orientace písma v něm obsaženém). Pro zorientování byly použity body zámku a minaretu (u dvou raných map z roku 1647 a 1789, kdy minaret ještě nestál, bylo měřítko upraveno podle porostů na Hubertce). Po srovnání do jednotné podoby byly mapy popsány a zaznamenány na nich význačné stavby či změny oproti předchozím či navazujícím mapám.

Dalším krokem byla interpretace historického vývoje tří kompozičních oddělení. Jednotlivé kompoziční oddělení byly vymezeny a seřazeny vedle sebe pro názornější srovnání vývoje v jednotlivých slohových etapách vývoje zahradních stylů. Pod plány byla zobrazená situace popsána a zařazena do kontextu vývoje.

Všechny mapové podklady byly překresleny do grafických schémat s vymezením základních kompozičních os a maximální abstrahováním vegetačních prvků. Výsledná schémata jednotlivých historických map byla vybarvena a seřazena na jednu tabuli s udáním data vzniku.

Popis dosažených původních výsledků výzkumu a vývoje získaných na podkladě výzkumu určitého území

Výsledný soubor historických map a mapa schematického vývoje zámeckého parku je abstrakcí historického vývoje, která je výchozím podkladem pro obnovu zámeckého parku v Lednici. Od této mapy se odvíjí celý postup obnovy zámeckého parku, památky UNESCO. Nad tímto mapovým podkladem vznikl celý geografický informační systém, z nějž se generovaly další mapové podklady pro poznání zámeckého parku v Lednici.

Tato metoda byla použita i v dalších objektech jako je vila Tugendhat při obnově zahrady, kdy byly obdobně jako v Lednici připraveny abstrahované plány jako východisko obnovy.

3. Návrh využití výsledků

Využití výsledku - mapy s odborným obsahem je zacíleno do oblastí:

- 1) Obnova historických objektů krajinářské architektury, vyhodnocení historického vývoje a jeho interpretace při obnově zámeckého parku v Lednici jako zásadní podklad pro vypracování projektové dokumentace, která byl již ve dvou etapách i zrealizována.
- 2) Mapový podklad byl využit jako příloha k metodice Architektonicko historickému průzkumu památky krajinářské architektury.
- 3) Edukační rozměr byl využit při výuce na Zahradnické fakultě v předmětu alteliéry jako základní mapový podklad pro zadání ateliérových prací.
- 4) Na základě souboru map s odborným obsahem byly stanoveny historické souvislosti a byly vymezeny kompoziční skupiny v zámeckém parku v Lednici. U těchto kompozičních skupin byl vyhodnocen dendrologický potenciál kompozičních skupin v zámeckém parku v Lednici. Výstupem je speciální mapa s odborným obsahem.

4. Seznam publikací, které předcházely výsledku Specializovaná mapa s odborným obsahem a byly publikovány (pokud existují), případně výstupy z originální práce.

Seznam použité související literatury

Girsa, Vlastislav, Holeček, Josef, Jerie, Pavel, Michoninová, Dagmar. *Předprojektová příprava a projektová dokumentace v procesu péče o stavební památky*. Národní památkový ústav. Odborné a metodické publikace, svazek 27, Praha 2004.

Silva-Tarouca, Emanuel et Schneider, Camilo. *Die Gartenanlagen Ostereich-Ungarn in Wort und Bild*. Heft 2. Wien 1910.

Legenda:

HALW	Hausarchiv der regierenden Fürsten von und zu Liechtenstein, Vídeň
MZA	Moravský zemský archiv v Brně
ÚAZK	Ústřední archiv zeměměřictví a katastru v Praze
VTÚ	Vojenský topografický ústav v Dobrušce

Seznam citovaných mapových podkladů a plánů:

Rok	Místo uložení
1647	MZA v Brně fond Mikulov F18 14
1723	HALW, Inv. č.261
1799	Sbírka státního zámku v Lednici
1805	MZA v Brně, F 115, Inv. č. 4281
1824	Ústřední archiv zeměměřictví a katastru v Praze, indikační skica Lednice
1863	HALW, Inv. č. 227
1904	Silva-Tarouca (1910 s. 28-45) Silva-Tarouca, E. et Schneider, C: Die Gartenanlagen Ostereich-Ungarn in Wort und Bild. Heft 2. Wien 1910.
1957	Archiv autora, vypracoval Z. Kozák

Seznam citovaných leteckých snímků:

Letecký snímek 1938, Vojenský topografický ústav, Dobruška, e.č.1562

Letecký snímek 1994, Argus Geo Systém s.r.o., Hradec Králové

Seznam publikací, které předcházely výstupu.

Krejčířík, Přemysl. - Macek Petr. *Stavebně-historický průzkum*. Zahrada – park – krajina, 2003, č. 4.

Krejčířík, Přemysl. *Historický vývoj zámeckého parku v Lednici*, Lednice 2001.

Krejčířík, Přemysl. *Historický vývoj zámeckého parku v Lednici a jeho interpretace*. Část III. Historický vývoj zámeckého parku v Lednici. In: Kolektiv: Projekt obnovy zámeckého parku v Lednici na Moravě. Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, Zahradnická fakulta Lednice – Ústav biotechniky zeleně. 2003.

Krejčířík, Přemysl. – Tošková, Kamila. *Stavebně-historický průzkum zahrady vily Tugendhat*, Lednice 2001.

Krejčířík, Přemysl, Krejčíříková, Kamila. *Památková obnova vegetace palmového skleníku zámku v Lednici*. In sborník Zámecký palmový skleník. Státní památkový ústav. Brno 2002. s. 42-63 ISBN 80-85032-90-2.

Krejčířík, Přemysl, Krejčíříková, Kamila. *Zahrady vily Greta a Fritze Tugendhatových*. Zahrada-park-krajina, 2002 roč. 12, č. 5.

Krejčířík, Přemysl. *Stavebně-historický průzkum - historický vývoj památky zahradního umění a jeho interpretace*. In Krejčířík, Přemysl. Krajinářská architektura a proměny historických prostorů. 1. vyd. Lednice: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2004, s. 11--17. ISBN 80-7157-823-1.

Přílohy: CR rom dokumentace v elektronické podobě